

Stanisław Ujejski

Official Number	P-1471
Rank	polski: gen.obs./DSP/ brytyjski: A/Cdr
Date of birth	1891-11-14
Date of death	1981-03-31
Cemetery	Warszawa, Katedra Wojska Polskiego - kolumbarium Wsp. 52.248748, 21.007004
Grave	Kaplica Lotników
Photo of grave	
Country	Polska
Period	Okres powojenny

Source

Stanisław Ujejski przyszedł na świat 14 listopada 1891 r. w Ropczycach. W 1908 r. ukończył gimnazjum klasyczne w Krakowie. W grodzie Kraka zdał egzaminy maturalne. Studiował w Deutsche Technische Hochschule na Morawach. Po uzyskaniu zaliczenia siedmiu semestrów rozpoczął pracę od praktyki zawodowej w kopalni ropy naftowej. W marcu 1913 r. zgłosił się do służby w Landwehrze. Otrzymał przydział do kawalerii. Z chwilą wybuchu I wojny światowej został zmobilizowany. Przeniesiony do służby czynnej służył w pułku ułanów obrony krajowej. Był słuchaczem Szkoły Oficerów Kawalerii dla Ochotników Jednorocznych w Wells i Szkoły Oficerów Piechoty dla Ochotników Jednorocznych w Brück. Po przeszkoleniu wrócił do swojego pułku.

Na front wymaszerował 1 września 1915 r. dowodząc plutonem. Walczył na Bukowinie przeciw wojskom rosyjskim. Następnie znalazł się w ogniu walk na Wołyniu. Po wyjściu ze szpitala, trafił do niego chory na zapalenie stawów przeniesiony został do kadry swojego pułku ułanów. Ponownie meldował się na froncie 1 lutego 1917 r. Znow dowodził plutonem. Z pola zszedł wycofany rozkazem do Ostrawy w marcu 1918 r. Miesiąc później został słuchaczem Szkoły Lotniczej. Po czternastu dniach nauki w Wiener Neustadt rozpoczął edukację w Gundromsdorf. Tu mieściła się Szkoła Obserwatorów Balonowych. Po jej ukończeniu jako świeżo upieczony obserwator przeszedł na służbę w kompanii balonowej.

W Wojsku Polskim rozpoczął służbę 8 listopada 1918 r. Prowadził szkolenie wojskowe dla studentów wawelskiego grodu. 20 listopada tego roku będąc obserwatorem rozpoczął loty w eskadrze lotniczej sformowanej na lotnisku Rakowice. Po czym został skierowany do Warszawy. W syrenim grodzie rozpoczął szkolenie teoretyczne i praktyczne w Wojskowej Szkole Pilotów. Od początku maja 1919 r. służył w Oddziale III b Sztabu Naczelnego Dowództwa. Należał do pierwszego kursu zorganizowanego przez Wojenną Szkołę Sztabu Generalnego. Po jej ukończeniu będąc oficerem dyplomowanym został powołany do pracy w Oddziale III Naczelnego Dowództwa. Przeszedł od Sekcji "Zachód" do szefowania wydziałem Sekcji "Planów". W czasie wojny polsko-rosyjskiej znalazł się w Ścisłym Sztabie naczelnego Wodza. Był referentem w Sekcji "Wschód". Aby z niej przejść na szefa Wydziału Sekcji "Planów". I objął od połowy lipca 1920 r. szefowanie Wydziałem Sekcji "Wschód". Od kwietnia 1921 do listopada następnego roku samodzielnie szefował referatem "Południe" w Biurze Ścisłej Rady Wojskowej. Swoje kwalifikacje podniósł w rocznym kursie przez Wyższą Szkołę Wojenną. Po jego ukończeniu pozostał w murach Szkoły. Wykładał w niej służbę sztabów. Od 21 października 1925 r. przebywał w Krakowie. Trafił na stanowisko zastępcy dowódcy pułku myśliwskiego.

W 1926 r. wchodził w skład polskiej delegacji na Konferencję Rozbrojeniową odbywającą się w Genewie. W Szwajcarii znalazł się po Przewrocie Majowym Piłsudskiego. Po powrocie do kraju znalazł się w Departamencie Lotnictwa Ministerstwa Spraw Wojskowych. Z tego przeszedł do Dębłina. Został w nim komendantem Centrum Wyszakolenia Oficerów Lotnictwa. Dwa lata dowodził III Grupą Aeronautyczną stacjonującą w znanym sobie wcześniej Krakowie i rok I Grupą Aeronautyczną bazującą w stolicy Polski. Po ukończeniu kursu doskonalenia dla wyższych dowódców w Centrum Wyszakolenia Piechoty w podstołecznym Rembertowie został szefem sztabu Lotniczego przy Sztabie Głównym.

Na tydzień przed wybuchem II wojny światowej objął stanowisko szefa Sztabu

Naczelnego Dowództwa Lotnictwa i Obrony Przeciwlotniczej. Awansował do stopnia generała brygady 19 marca 1939 r.

Jego zasługą dla lotnictwa wojskowego II Rzeczypospolitej było to między innymi, że należał do współtwórców Regulaminu Lotnictwa (1931 r.), zorganizowanie Centrum Wyszkozenia Oficerów Lotnictwa (Dęblin), Sztabu Lotniczego przy Sztabie Głównym.

Stanisław Ujejski był twórcą planów użycia naszego lotnictwa w działaniach wojennych 1939 r. Dzięki jego umiejętnościom zostały uratowane nasze lotnictwo wojskowe przed zniszczeniem na lotniskach stałego bazowania. W swoim rozkazie nakazywał pułkom lotniczym przebazowanie na polowe lotniska. Rozkaz wykonano 31 sierpnia 1939 r. Dzień później Luftwaffe nie zbombardowało bardzo skutecznie tak jak podawała to hitlerowska propaganda polskiego lotnictwa na ziemi.

17 września 1939 r. z chwilą zajęcia wschodnich granic Polski przez oddziały Armii Radzieckiej ewakuował się do Rumunii. Granicę przekroczył nocą w Kutach. Po internowaniu w obozie przedostał się do Bukaresztu. Ze stolicy Rumunii kierował ewakuacją lotników do Francji i Wielkiej Brytanii. Sam opuścił Rumunię na początku lutego 1940 r. mając w kieszeni fałszywe dokumenty. W sojuszniczej Francji znalazł się po "podróży" przez Jugosławię i Włochy. Został wyznaczony na stanowisko Inspektora Polskich Sił Powietrznych we Francji jako delegat dowódcy tych że. Faktycznie był zastępcą dowódcy Polskich Sił Powietrznych. Z chwilą kapitulacji Francji znów włączył w ewakuację personelu lotniczego. Dbając o innych sam ewakuował się ostatni na Wyspę Ostatniej Nadziei. Naczelnym Wódcą generał Sikorski mianował go 18 lipca 1940 r. Inspektorem Polskich Sił Powietrznych. Na tym stanowisku dał się poznać jako doskonały organizator i reprezentant interesów naszego lotnictwa w kontaktach z RAF. Po tragicznej śmierci generała Sikorskiego podał się do dymisji ponieważ nie po jego myśli układała się współpraca z nowym Naczelnym Wodzem. 17 sierpnia 1943 r. został zwolniony ze stanowiska Inspektora. Dymisję przyjął generał Sosnkowski. Powierzył mu jednak stanowisko polskiego przedstawiciela przy dowództwie RAF na obszar Morza Śródziemnego. Objął to 6 października 1943 r. ale pozostawał w dyspozycji Naczelnego Wodza.

Wiosną 1947 r. zdemobilizował się. Do nowej wyzwolonej Polski nie wrócił. Zajmował się pracą poza lotnictwem. Po rozmowach z dziećmi przeprowadził się do Kanady. Zamieszkał w Toronto. W nim zmarł 31 marca 1981 r. Pochowano go na miejscowym cmentarzu. Urna z ziemią z jego mogiły została złożona w Katedrze Polowej Wojska Polskiego w Warszawie.

Opracowanie: Konrad Rydołowski